

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคม ทำให้มีความจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ กัน การสื่อสารมีส่วนสัมพันธ์ในชีวิตมนุษย์ ทั้งในด้านการดำรงชีวิต การศึกษาเล่าเรียน และการทำงาน ในส่วนของการศึกษาอันได้แก่ การเรียนการสอนนั้น นับได้ว่าต้องอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ของการสื่อสารมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (กิตานันท์ มลิทอง, 2536)

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ส่งสารไปยังผู้รับ เพื่อให้ผู้รับเข้าใจความคิด ความรู้สึก ความต้องการ หรือข้อความที่ผู้ส่งต้องการส่งต่อให้และเข้าใจ เพราะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จะช่วยให้เกิดการสื่อความกันได้โดยสมบูรณ์ ทั้งฝ่ายผู้ส่งและผู้รับนั่นเอง

จากความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย ที่มีต่อคนในชาติไทย หลักสูตรประถมศึกษา จึงบรรจุภาษาไทยไว้ในหลักสูตร เพื่อให้เด็กเรียนระดับประถมศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ภาคใดของประเทศได้เรียนภาษาไทย ในลักษณะเดียวกัน จะได้มีเครื่องมือไว้ติดต่อสื่อสารหรือทำความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ เมื่อมีโอกาส (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช [มสธ.], 2529) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ให้ความสำคัญแก่วิชาภาษาไทย โดยจัดวิชาภาษาไทยอยู่ในกลุ่มวิชาทักษะ คือ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาไทยว่า มุ่งให้ผู้เรียน มีพัฒนาการทางภาษา ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่านแสวงหาความรู้ และมีเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2535)

ผู้ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้รู้หนังสือนั้น ควรมีความสามารถอ่านได้ พอที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวก เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเมื่อไม่ศึกษาต่อก็สามารถไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจ ความถนัดในอนาคต สามารถที่จะไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านจึงเป็นทักษะพื้นฐานเบื้องต้นในการที่จะศึกษาวิชาต่าง ๆ และเปรียบเหมือนเครื่องมืออันสำคัญยิ่งของคนในการแสวงหาความรู้ เพื่อความเจริญเติบโตและพัฒนาก่อนวัยอันควรของตนเองได้ตลอดชีวิต

กิจกรรมของนักเรียนในวันหนึ่ง ๆ จะต้องอาศัยการอ่านแทบทุกอย่าง เมื่อเรียนคณิตศาสตร์ นักเรียนก็ต้องอ่านโจทย์เลข เรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา นักเรียนก็ต้องอ่านหนังสือ หรือสมุดบันทึกของวิชานั้น ๆ แม้กระทั่งวิชาพลศึกษา ซึ่งดูว่าไม่ค่อยจะมีความสำคัญ ก็มีความจำเป็นต้องใช้การอ่าน บางทีนักเรียนก็ต้องอ่านกฎเกณฑ์ของกีฬาบางอย่าง เป็นต้น การอ่านจึงมีความจำเป็นสำหรับนักเรียน และสังคมในโรงเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก (ฉวีวรรณ พลชนะ, 2532)

แต่อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยวิจารณ์ของบุคคลทั่วไปที่ผ่านมา ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ตลอดจนรายงานการวิจัยของหน่วยงานหลายแห่ง แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนอ่านยังเป็นปัญหาอยู่มาก ชิน โพธิ์อ่อน (2526) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาสาเหตุของการเขียนสะกดคำผิดของนักเรียนประถมศึกษา พบว่าสาเหตุสำคัญ คือ มีประสบการณ์ไม่ดี ไม่ทราบความหมายของคำ เขียนคำตามเสียงพูด เสียงอ่าน และสำเนียงภาษาถิ่น เขียนผิดเพราะการเดา และไม่ได้รับการฝึกทักษะหลักภาษาอย่างเพียงพอ สุนีย์ สันธูเดชะ (2537) ได้ให้ความเห็นว่าในปัจจุบันนี้ การใช้ภาษาไทยของคนไทยกำลังจะเปลี่ยนด้วยการออกเสียง และใช้ถ้อยคำไม่ลื้มถูกต้อง

จินตนา ไบกาชยี่ (2532) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ปัญหาในการอ่านที่เกิดขึ้นแก่เด็กส่วนใหญ่ ได้แก่ อ่านไม่คล่อง ไม่กล้าอ่านออกเสียงดัง อ่านไม่ได้โดยเฉพาะปัญหาเรื่อง "การอ่านในใจ" เป็นปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.09

สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย เปิดเผยผลการวิจัยแก่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์รายวันฉบับที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2528 ที่พบว่า เด็กวัย 15-25 ปีมีทักษะการอ่านไม่ดีพอ อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญไม่ได้ ย่อมชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของบ้านเมือง ยังประสบปัญหาการสอนอ่านค่อนข้างจะวิกฤติ (บันลือ พฤษะวัน, 2530)

กองวิชาการสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2530) ได้ศึกษาสภาพและสาเหตุการเข้าชั้นของนักเรียนกับความสูญเสียไปล่าทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าสาเหตุที่นักเรียนชั้นป.1, ป.2 และป.3 เข้าชั้นมากที่สุดคือสาเหตุเกี่ยวกับการอ่านไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 20.13 ของนักเรียนเข้าชั้นทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้แสดงค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในกลุ่มวิชาภาษาไทยว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 61.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจนัก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ พบว่า กลุ่มทักษะภาษาไทยมีคะแนนรวมโดยเฉลี่ยร้อยละ 57 เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถภาพพบว่า สมรรถภาพที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเป็นที่น่าสนใจ หรือเกินร้อยละ 50 มีอยู่ 3 สมรรถภาพ ได้แก่ สมรรถภาพด้านการเขียน สมรรถภาพด้านการฟังและสมรรถภาพหลักเกณฑ์ทางภาษา ส่วนสมรรถภาพที่ยังไม่น่าพอใจคือ การอ่านจับใจความ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 43

นอกจากนี้มณฑา ธงอินเนตร (2524) ได้กล่าวถึงการออกเสียงผิดเพี้ยนและไม่ชัดเจน ทั้งเสียงสระและวรรณยุกต์ ส่วนมากมักจะเป็นภาษาถิ่น เช่น เสียงภาษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนงค์ ทองประเสริฐ (2528) ได้สนับสนุนในเรื่องนี้ว่า การออกเสียงคำควบกล้ำในปัจจุบันนี้ เรามักจะได้ยินทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์เสมอ มักจะพูดไม่มีอักษรควบกล้ำเลย ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป เช่น "ผมยืนอยู่ข้างครู" แต่พูดว่า "ผมยืนอยู่ข้างคุ" นอกจากนี้ ศักดา ปิ่นเทพงษ์ (2529) ได้กล่าวเสริมว่าการอ่านออกเสียงแต่ละคำตามอักขรวิธีไทยควรทราบและจดจำหลักเกณฑ์การอ่านที่ถูกต้อง เพราะการอ่านที่ถูกต้องช่วยให้เขียนคำนั้น ๆ ได้ถูกต้องและในทางตรงกันข้าม หากอ่านผิดก็ย่อมทำให้เขียนผิดด้วย สนั่น ปัทมะทิน (2535) เขียนถึงปัญหานี้ไว้ว่าเมื่อวันพุธที่ 14 มิถุนายน 2532 ได้มีการสัมมนาหลักสูตรประชากรลพบุรีที่หนึ่ง ในคำพูดที่ให้สัมมนาทุกคำที่มีคำควบกล้ำ จะพูดไม่ได้เลย ซึ่งสาเหตุ อาจเกิดจากความไม่เอาใจใส่ในข้อบกพร่อง ซึ่งจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อเด็กในโรงเรียนตน แต่สาเหตุใหญ่ที่ทำให้พูดไม่ได้มาตั้งแต่แรกเข้าใจว่า คุณครู ท่านนี้เกิดในภาคอีสาน ในครอบครัวของชาวอีสาน เรียนในโรงเรียนภาคอีสาน ผู้สอนเป็นครูภาคอีสานที่พูดไม่ชัดแบบคนอีสาน ที่ไม่มีคำควบกล้ำและไม่ใช้ ร เรือ ครูท่านนี้จึงพูดภาษาไทยแบบภาษาถิ่นอีสานอยู่เช่นเดิม และกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2537) ได้พบว่า ปัญหาที่ครูภาษาไทยพบมากในการสอนคือ การที่นักเรียนอ่านไม่คล่องและออกเสียงคำไทยไม่ถูกต้อง ได้แก่ การออกเสียงคำ ที่มี ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัดเจน

สรุปได้ว่า การพูดภาษาถิ่น ซึ่งไม่มีการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำเช่นเดียวกับภาษาไทยกลาง เป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการพูดและการอ่าน อันจะเป็นผลสืบเนื่องไปถึงทักษะด้านการเขียนและผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาวิชาต่าง ๆ ต่อไปด้วย

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นช่วงต้นของการศึกษาภาคบังคับถ้าได้มีการวางพื้นฐานการออกเสียงพยัญชนะที่ถูกต้องแล้ว จะเป็นประโยชน์และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนอย่างน้อย 4 ระดับชั้น อีกประการหนึ่ง สุภัททา ปินทะแพทย์ (2534) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางสมอง ของ Bruner (Bruner's cognitive Theory) ว่าเด็กอายุ 7 ปีขึ้นไป มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการใช้สัญลักษณ์ หรือภาพเป็นตัวแทนในด้านความคิด มีพัฒนาการด้านความคิดจากรูปธรรมสู่นามธรรม

สุปรียา มาลาภาณุจณ์ (2528) กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัย 7-9 ขวบว่า เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาสูงขึ้น เริ่มพูดมากขึ้นและสามารถใช้ภาษาได้อย่างกว้างขวางขึ้น ทั้งด้านออกเสียงและถ้อยคำที่ใช้ เด็กอายุ 8 ขวบ จะใช้คำที่เป็นนามธรรมได้ รู้จักเหตุผลและแก้ปัญหา ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโตทางการอ่าน จะอ่านได้เร็วขึ้นทั้งการอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ นอกจากนี้ จวีวรรณ จินดาพล (2528) ได้กล่าวสนับสนุนว่าเด็กอายุ 7-9 ขวบนี้ เป็นระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโตทางการอ่าน เด็กอายุ 9 ขวบ จะรู้จักทำ

ความเข้าใจกับคำแปลก ๆ อ่านได้เร็วขึ้นทั้งการอ่านในใจและการอ่านออกเสียง มีความเข้าใจได้ดี สามารถแปลความหมายจากสิ่งที่อ่านได้ นอกจากนี้มัทนี ตูลยาธร (2528) เสนอว่าการออกเสียง นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญควรฝึกฝน ให้กับเด็กเริ่มเรียนภาษาใหม่ๆ เช่น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เพราะ จะช่วยให้เด็กสามารถจำคำศัพท์ และออกเสียงถูกต้อง ตลอดจนเกี่ยวโยงไปถึงการเขียนด้วย

ถ้าผู้เรียนเล็งเห็นไป การใช้สายตาและกล้ามเนื้อรวมทั้งความสัมพันธ์ของสายตาและกล้ามเนื้อมือยังไม่เจริญพอ การฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่านและเขียนจะพัฒนาไม่ครบ ทั้งสี่ทักษะ แต่ถ้าเริ่มต้นในวัยรุ่นก็จะทำให้ช้าเกินไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการใช้แบบฝึกคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการใช้แบบฝึกคำควบกล้ำ ก่อนได้รับการฝึกและหลังการฝึก

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการฝึกจากแบบฝึกคำควบกล้ำ สามารถออกเสียงคำควบกล้ำได้ถูกต้องสูงกว่าก่อนได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 การวิจัยครั้งนี้ทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ใช้เวลาในการทดลอง ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ รวม 20 ครั้ง เป็นเวลา 20 วัน

1.4.2 เนื้อหาที่ใช้สอนเป็นเนื้อหาในกลุ่มวิชาทักษะ (ภาษาไทย) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2 ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ปรับปรุง 2533) โดยเน้นการออกเสียง ร ล และวควบกล้ำ

1.4.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

1.4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบฝึกคำควบกล้ำ

1.4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในการออกเสียงคำควบกล้ำ

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เน้นการออกเสียง ร ล และ ว ควบกล้ำ จากคำในบทเรียน ซึ่งนักเรียนได้เรียนและเข้าใจความหมายแล้ว

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 แบบฝึก หมายถึง แบบฝึกการออกเสียงคำที่มีพยัญชนะ ร ล และ ว ควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีปัญหาในการออกเสียงคำควบกล้ำ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 แบบฝึก ซึ่งแต่ละบทมีลักษณะดังนี้

แบบฝึก 1-10 ฝึกออกเสียง ร ล และ ว ควบกล้ำ เป็นคำและมีภาพประกอบคำ

แบบฝึก 11-15 ฝึกออกเสียง ร ล และ ว ควบกล้ำ เป็นคำและประโยคสั้น ๆ

แบบฝึก 16-20 ฝึกออกเสียง ร ล และ ว ควบกล้ำ เป็นความเรียงสั้น ๆ ประกอบภาพ

1.6.2 แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบคำที่มีพยัญชนะ ร ล และ ว ควบกล้ำ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และผ่านผู้เชี่ยวชาญ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำ

ตอนที่ 2 เป็นประโยค

ตอนที่ 3 เป็นความเรียงสั้น ๆ

1.6.3 คำควบกล้ำ หมายถึง พยัญชนะต้นควบกับตัว ร ล และ ว ประสมกับสระตัวเดียวกัน และออกเสียงพร้อมกัน

1.6.4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หมายถึงนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนม่วง กลุ่มโรงเรียนศิลา สปอ.เมือง สปจ.ขอนแก่น

1.6.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.7.1 ได้แบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำ ที่สามารถจะนำไปใช้กับนักเรียนให้ออกเสียงชัดเจนขึ้น

1.7.2 แบบฝึกออกเสียงนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน และก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

1.7.3 ครูผู้สอนสามารถนำแบบฝึกนี้ไปใช้เป็นแบบฝึกเสริมทักษะให้กับนักเรียนได้